

Predkladacia správa

Materiál „Výročná správa o činnosti Slovenskej akadémie vied za rok 2018“ sa predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky v zmysle § 12 ods. 15 zákona č. 133/2002 Z. z. o Slovenskej akadémii vied (ďalej len „SAV“), podľa ktorého predseda SAV predkladá ministrovi školstva, vedy, výskumu a športu SR v ním určenom termíne a rozsahu výročnú správu o činnosti SAV za predchádzajúci kalendárny rok. Minister školstva ju následne predkladá vláde Slovenskej republiky v termíne do 31. mája.

Rok 2018 mal byť pre SAV zlomový. V tomto roku sa mala realizovať dlho pripravovaná transformácia organizácií SAV zo štátnych rozpočtových, resp. príspevkových organizácií na verejné výskumné inštitúcie, ale napokon sa nezrealizovala. Tejto udalosti a problémom s ňou spojených sa venuje viacero častí výročnej správy.

Výročná správa o činnosti SAV za rok 2018 sa v úvode venuje vednej politike. Pri hodnotení zohľadnili oddelenia vied špecifiká vedných odborov, čo sa týkalo najmä publikačnej činnosti. Výkonové financovanie vedeckých organizácií považuje SAV za účinný nástroj zvyšovania kvality vedeckých výkonov vedeckých organizácií, čo by sa malo prejavovať nárastom publikačných výstupov v prvom kvartile vedeckých časopisov a nárastom počtu citácií. V tejto politike chce pokračovať. Ďalším nástrojom podpory kvality vedeckej práce je oceňovanie špičkových publikácií. SAV podporuje aj špičkové medzinárodné projekty. V roku 2018 podporila dva projekty, ktoré získali v Horizonte 2020 tzv. pečať excelentnosti, označenie, ktoré slúži ako odporúčenie na financovanie z národných zdrojov.

Výročná správa podáva štruktúrovaný obraz činnosti SAV vo výbere najvýznamnejších vedeckých výsledkov v základnom vedeckom výskume, v medzinárodných vedeckých projektoch, v riešeníach pre spoločenskú prax a aplikáciách z technických a prírodných vied. Realizovali sa v projektoch podporených z národných zdrojov (Agentúra na podporu výskumu a vývoja), z európskych zdrojov (7. rámcový program, Horizont 2020) aj v projektoch podporených z rozpočtu SAV.

Významným nástrojom pre získavanie talentovaných mladých vedcov zo zahraničia bol projekt 7. rámcového programu SASPRO. Svoje projekty v roku 2018 realizovalo 33 štipendistov. V januári 2018 bola na základe uznesenia P SAV vyhlásená 2. výzva na predĺženie trvania projektov, v ktorej bolo schválené predĺženie siedmich projektov. Spolu s prvou výzvou vyhlásenou v auguste 2017 bolo schválených 16 predĺžení, realizovalo sa však iba 15. Všetky projekty vrátane predĺžených boli ukončené 31. 12. 2018.

SAV je významne hendikepovaná neexistujúcimi výzvami štrukturálnych fondov EÚ. V roku 2018 sa s výnimkou projektov, ktoré boli fázované z prvého programového obdobia, nečerpalo nič. Nemožnosť získať prostriedky, s ktorými ústavy SAV pôvodne počítali, sa odráža aj na výkonoch a nedostatku pracovníkov, ktorí mali byť z týchto prostriedkov financovaní. Tento nedostatok spôsobuje aj ťažkosti pri zabezpečení udržateľnosti projektov.

Výročná správa zahŕňa aj analýzu vzdelávacej činnosti SAV. Počet doktorandov v porovnaní s minulým rokom mierne narástol. Pracoviská SAV mali spolu 480 doktorandov, z toho 430 doktorandov v dennej forme a 50 doktorandov v externej forme doktorandského štúdia. Novoprijatých doktorandov na interné doktorandské štúdium s témou zadanou SAV bolo 127. Na pracoviskách SAV k 31. 12. 2018 pôsobilo 2 010 vedeckých pracovníkov, z toho 249 doktorov vied a 1 761 CSc. a PhD. (kmeňový stav).

V roku 2018 pokračovali aktivity SAV v podpore medzinárodnej spolupráce. SAV sa podieľala na rozvoji ERA, pokračoval rozvoj bilaterálnych vzťahov s výskumnými inštitúciami a univerzitami v Európe aj vo svete vo všetkých oblastiach medzinárodnej spolupráce – činnosťou v medzinárodných združeniach, rozvíjaním bilaterálnej a multilaterálnej spolupráce na báze výmeny vedeckých pracovníkov, ale aj projektovej spolupráce. SAV rozvíjala spoluprácu s ekonomicky/výskumne vyspelými krajinami.

SAV sa vo výročnej správe venuje aj prínosu jej činností pre hospodársky rast krajiny. Vytvorila samostatný program *Otvorená akadémia*, ktorého cieľom je spojiť špičkových odborníkov z rôznych

vedných disciplín na vypracovanie odborných stanovísk k celospoločenským výzvam, ktoré zaujímajú odbornú aj laickú verejnosť, ako sú napr. klimatické zmeny, zdravé potraviny, nové materiály a technológie, informatizácia spoločnosti, ochrana údajov alebo spoločenské zmeny súvisiace s migráciou obyvateľstva, robotizáciou výroby a pod. Na bližšiu spoluprácu s praxou SAV vytvára inovačné centrá orientované na určitú špecifickú oblasť.

Aktivita SAV v oblasti výskumu pre aplikačnú a hospodársku sféru v roku 2018 bola do značnej miery ovplyvnená prípravou transformácie v prvom polroku a následne nejasným právnym postavením organizácií SAV v období od júla až do októbra 2018. Nakoniec, po neúspešnej transformácii, došlo k ich návratu do pôvodnej právnej formy, ktorá pre potreby zmluvného výskumu nie je najvhodnejšia. Problémom je hlavne pretrvávajúca nedostatočná flexibilita v používaní finančných prostriedkov z mimorozpočtových zdrojov, najmä v prípade štátnych rozpočtových organizácií, kde sa takéto prostriedky stávajú príjmom štátneho rozpočtu a ich získavanie preto pre ne nie je motivujúce.

Výročná správa SAV prináša prehľad výskumnej spolupráce s vysokými školami, počet riešených projektov, v ktorých bola SAV partnerom vysokých škôl, spoločných pracovísk so vzdelávacími inštitúciami a univerzitami SR, a taktiež prehľad popularizácie vedy a výskumu za rok 2018.

Výročná správa SAV za rok 2018 obsahuje v prílohách vyznamenania a ocenenia, činnosť samosprávnych orgánov SAV, štatistiky hospodárenia, medzinárodných vedeckých projektov, publikačnej činnosti vedcov a ďalšie sumarizačné kapitoly.

Predsedníctvo SAV zvolené na funkčné obdobie 2017 – 2021 si kladie za cieľ budovanie modernej vedecko-výskumnej inštitúcie rešpektovanej v domácom aj európskom výskumnom priestore, ktorá produkuje excelentné vedecké výsledky.

Predsedom SAV bol v roku 2018 prof. RNDr. Pavol Šajgalík, DrSc.

Predkladaný materiál má informatívny charakter, a preto nebol predmetom medzirezortného pripomienkového konania. Materiál nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, sociálne vplyvy, vplyv na podnikateľské prostredie, informatizáciu spoločnosti, životné prostredie ani vplyv na služby verejnej správy pre občana.

Predkladaná výročná správa bola prerokovaná a vzatá na vedomie Radou vlády Slovenskej republiky pre vedu, techniku a inovácie dňa 24. 6. 2019.